

پرهیز از کلیشه‌های رایج در آثار پلیسی

شکیبا افخمی‌راد

مجموعه تلویزیونی «کلانتری ۱۱» که از روزهای آغازین سال روی آنتن شبکه ۲ رفته، تلاش کرده است تصویری متفاوت و واقع‌گرایانه از نیروی انتظامی و نقش کلانتری‌ها در جامعه ارائه دهد؛ تصویری که نه اغراق آمیز است نه کلیشه‌ای و دور از واقعیت. این مجموعه با تمرکز بر مسائل روز جامعه و روایت داستان‌هایی از دل یک کلانتری، کوشیده است پیوند میان مردم و نیروهای انتظامی را نیز بازتعریف کند. هم‌زمان با ادامه پخش «کلانتری ۱۱» از شبکه ۲، در گفت‌وگوهایی با محسن جهانی، نویسنده و هاشم مسعودی، تهیه‌کننده سریال، جزئیات شکل‌گیری، اهداف و چالش‌های این اثر را بررسی کرده‌ایم.

ایده‌ای بر خاسته از تحولات اجتماعی

محسن جهانی، نویسنده مشه‌دی سریال «کلانتری ۱۱»، درباره چگونگی شکل‌گیری ایده فیلم نامه این مجموعه می‌گوید: ریشه این ایده به حوادث سال ۱۴۰۱ بازمی‌گردد؛ زمانی که فضایی منفی درباره نیروهای نظامی و انتظامی در رسانه‌های معاند و شبکه‌های مجازی شکل گرفت. به گفته او، این فضای تصویری نادرست از کلانتری‌ها ارائه می‌داد؛ تصویری که با واقعیت فاصله زیادی داشت. جهانی با اشاره به تجربه شخصی خود بیان می‌کند: برای من این نگاه، پذیرفتنی نبود؛ چون برادر خود فرمانده کلانتری در یک شهر کوچک است و از نزدیک دیده‌ام که ارتباطش با مردم چقدر خوب است. چقدر تلاش می‌کند پیوندها را به صلح و سازش برساند و چقدر مورد اعتماد مردم است. این تجربه عینی، کاملا برخلاف تصویری بود که رسانه‌های معاند القا می‌کردند؛ رسانه‌هایی که می‌دانند وقتی اعتماد عمومی به کلانتری و نیروی انتظامی از بین برود، امنیت در جامعه کاهش می‌یابد. این نویسنده که برای تکمیل فیلم نامه این پروژه مسیری طولانی راطی کرده است، یادآوری می‌کند: کار ما از شکل‌گیری ایده اولیه تا انجام پژوهش، نگارش طرح‌های مختلف و در نهایت فیلم نامه، حدود دو تا سه سال زمان برد. بعد از آن هم تیم تولید شکل گرفت و کار به خروجی رسید. او ادامه می‌دهد: ما در مرحله پژوهش و نوشتن فیلم نامه، مراداداتی با نیروی انتظامی و کارشناسانشان داشتیم. ولی همکاری ما این گونه نبوده است که بگوییم حمایت مالی از ما شده است.

پرهیز از کلیشه‌ها

یکی از ویژگی‌های مهم «کلانتری ۱۱»، پرهیز از کلیشه‌های رایج در آثار پلیسی است. جهانی در این باره می‌گوید: ما به دنبال این نبودیم که پلیس هالیوودی و اغراق آمیز را به تصویر بکشیم. همچنین نمی‌خواستیم مخاطب سریال صرفاً درباره پیدا کردن سارق یا پرونده‌های تکراری باشد. هدف این بود که مخاطب از همان ابتدا با یک قصه جدی و واقعی روبه‌رو شود و خودش را در آن ببیند. در واقع می‌خواستیم مخاطب احساس کند در این شهر زندگی می‌کند و مسائل مطرح شده، مسائل خودش است. از نگاه این نویسنده، یکی از نقاط تمایز «کلانتری ۱۱» نوع تصویرسازی از پلیس است؛ «فرمانده کلانتری در این سریال، یک قهرمان

محمد عنبرسوز

نقد روز
برای تماشا‌ی این سریال، باید واقعیت‌رآمی تعدیل کنید. دیدن «کلانتری یازده» بیش از هر چیز، نیازمند یک توافق نا نوشته میان مخاطب و سازندگان است. کنار گذاشتن پیش فرض‌های ذهنی درباره پروکراسی رایج در ایران و پذیرفتن نسبتی از فانتزی، این سریال قرار نیست بازتابی مستند و آراز ساز و کارهای اداری و انتظامی باشد؛ بلکه جهانی را پیش روی بیننده می‌گذارد که در آن، کارها ساده‌تر پیش می‌روند، گره‌ها زودتر بازمی‌شوند و مسئولان، بیش از آنکه درگیر روند‌های پیچیده باشند، در بی‌حل مسائل مردم هستند. در این چارچوب، کلانتری ۱۱ چهل رود دیگر فقط یک نهاد انتظامی نیست؛ بلکه به یک نهاد حاکمیتی دل‌سوز و بیگانه بدل می‌شود که هم‌زمان، هم‌امینت را برقرار و هم نقش میانجی و مصلح را در زندگی روزمره مردم ایفا می‌کند.

جایی میان قانون و ریش سفیدی

در جهان «کلانتری یازده»، کلانتری چهل رود بیشتر از آنکه یادآور ساختار خشک اداری باشد، به مجلسی برای حل و فصل اختلافات شباهت دارد. سرگرد حسن جهانی، فرمانده این کلانتری، شخصیتی است که میان قانون‌مداری و کدخدا منشی تعادلی قابل توجه برقرار می‌کند. او نه تنها مجری قانون است، بلکه به اقتضای موقعیت، در قامت یک ریش سفید، مشاور و حتی روان‌شناس ظاهر می‌شود.

نویسنده‌ها تا به هوشمندی موقعیت‌هایی طراحی کرده‌اند که در آن‌ها کاست و برداشت‌های روایی به درستی عمل می‌کنند و مخاطب به تدریج می‌پذیرد که چرا ریش کلانتری می‌تواند تا این اندازه در مواردی که از نظر اداری شاید چندان به او مربوط نیست، دخالت می‌کند و نقش یک

اغراق آمیز و بی‌نقص نیست که حتما باید همیشه پیروز باشد. او انسانی است با خطاها و ضعف‌ها. اما در عین حال حرفه‌ای و متعهد. فرمانده‌ای که تلاش می‌کند در چارچوب اختیارات خود، به نفع مردم عمل کند و حتی اگر لازم باشد، در برابر برخی مسئولان بایستد.» به گفته او، شخصیت اصلی بازی تیمو صالحی، ترکیبی از ویژگی‌های واقعی افرادی است که در نیروی انتظامی مشغول خدمت هستند. این تهیه‌کننده درباره خلق شهر خیالی «چهل رود» در سریال «کلانتری ۱۱» نیز توضیح می‌دهد: ما یک شهر طراحی کردیم تا بتوانیم مسائل مختلف کشور را در آن بازتاب دهیم. از موضوعاتی مانند ارادل و آواپاش گرفته تا مدیریت آب، معدن، احداث سد و همچنین مسائل فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی. جهانی با بیان اینکه کلانتری در این سریال، نمادی از کل جامعه است، بیان می‌کند: ما یک کلانتری را به عنوان کلانتری الگو معرفی می‌کنیم و نشان می‌دهیم که فرمانده آنجا باید در برابر همه مسائل شهرش حساس باشد و سعی کند گره از مشکلات مردم باز کند.

فیلم برداری در یک لوکیشن محدود

این سریال در قالب سیت‌کام گونه‌ای از کمدی موقعیت و عمدتاً در فضای کلانتری روایت می‌شود. جهانی در این باره توضیح می‌دهد: ما تصمیم گرفتیم تمام داستان‌ها در فضای کلانتری روایت شود. شاید این محدودیت در نگاه اول دست نویسنده را ببندد، اما برای ما به فرصتی برای بروز خلاقیت تبدیل شد.

این تهیه‌کننده با اشاره به مرسوم بودن ساخت پروژه‌های سیت‌کام در تمام دنیا به ویژه هالیوود بیان می‌کند: ما سعی کردیم از کلانتری به عنوان تک‌لوکیشن‌مان به مدل‌های مختلف، استفاده‌ودر دل‌قصه‌ها درآدم ایجاد کنیم؛ یعنی سریال مایل‌گونه نیست که فقط یک نفر وارد کلانتری شود، شکایت کند و در پایان قسمت هم نتیجه شکایتش را ببیند. او با اشاره به سه عنصر اصلی سیت‌کام یعنی شخصیت، لوکیشن و داستان، یادآوری می‌کند: من سعی کردم بر اساس لوکیشن کلانتری شخصیت‌های چند بعدی و خوبی را طراحی کنم تا قصه جذابی پیش روی مخاطب قرار گیرد، به طوری که به هیچ عنوان احساس نکند چرا بیرون کلانتری و

چهل رود را نمی‌بیند.

جهانی در بخش پایانی صحبت‌های خود تأکید می‌کند: هدف اصلی ما از ساخت سریال «کلانتری ۱۱»، این بود که اعتماد میان مردم و نیروی انتظامی تقویت شود، چون هرچه این اعتماد بیشتر باشد، امنیت نیز در جامعه افزایش می‌یابد.

کلانتری؛ اولین مرجع مردم در بحران‌ها

هاشم مسعودی که در کنار مجتبی خیاط احسانی تهیه‌کنندگی سریال «کلانتری ۱۱» را برعهده دارد، نیز درباره چگونگی شکل‌گیری ایده ساخت این مجموعه می‌گوید: با وجود نقد‌هایی که ممکن است به نیروی انتظامی وارد باشد، در لحظه بحران اولین جایی که مردم به آن مراجعه می‌کنند، کلانتری است؛ به همین دلیل، کلانتری را می‌توان اولین سنگر امنیت دانست. با این حال این نهاد خیلی مظلوم است و هیچ‌زمان به ارزش و جایگاه آن، توجه نشده است. این تهیه‌کننده ادامه می‌دهد: در بسیاری از شهرهای کوچک، فرمانده کلانتری نقش بسیار گسترده‌ای دارد و حتی عالی‌ترین مقام کشور برای آن منطقه شناخته می‌شود؛ فردی که در مراسم شادی و عزای مردم هم شرکت می‌کند. در واقع، کلانتری مأمنی برای مردم این شهرهاست که برای رفع تمام مسائل و مشکلاتشان به آنجا مراجعه می‌کنند. او که معتقد است به این جایگاه مهم، کمتر پرداخت شده است، یادآوری می‌کند: پس از حوادث سال ۱۴۰۱، نیروهای انتظامی به نوعی مظلوم واقع شدند و کمتر به نقش واقعی آن‌ها پرداخته شد. همین موضوع ما را در دفتر مسسه فیلم به سمت ساخت سریال کلانتری ۱۱ سوق داد.

همکاری با کارگردان

«کلانتری ۱۱» قرار بود بعد از عید نوروز پخش شود. اما با توجه به شروع جنگ رمضان و تغییر جدول پخش شبکه‌های سیما، هم‌زمان با روزهای آغازین سال نو روی آنتن شبکه ۲ رفت. مسعودی برای پخش سریال جدیدش در این بازه زمانی می‌گوید: قطعاً اگر سریال در زمانی پخش می‌شد که امکان تبلیغات بیشتری برایش در فضای مجازی و بیلبوردهای شهری فراهم می‌شد و همچنین حال خود مردم نیز

عدالت به روش سرگرد- کدخدا

نگاهی به مجموعه تلویزیونی «کلانتری یازده»

مصلح اجتماعی را به عهد می‌گیرد. این توجیه دراماتیک، یکی از مهم‌ترین نقاط قوت سریال است؛ چرا که بدون آن، چنین رویکردی به راحتی می‌توانست غیرقابل باور جلوه کند.

واحد و هم‌زمان کثیر

ساختار روایی «کلانتری یازده» را نمی‌توان به سادگی در یکی از قالب‌های مرسوم گنجانند. این مجموعه نه از یک شاه‌پیرنگ واحد و ممتد تغذیه می‌کند و نه به طور کامل، اپیزودیک به معنای کلاسیک کلمه است. در هر قسمت از این مجموعه، با داستانی تازه روبه‌رو هستیم که به نحوی پیش‌بینی کلانتری‌باز می‌شود؛ اما ماجرای معدنی که مدیرش از کارگران سوءاستفاده می‌کند، تا پروژه ساخت سدی که قرار است به نفع صاحبان ویلا، به نابودی چند روستا بینجامد. در کنار این‌ها، مسائل خانوادگی نیز جایگاه ویژه‌ای دارند؛ از جمله خانواده‌ای که از داماد خود رضایت ندارند و سرگرد جهانی می‌کوشد با پادرمیانی، زندگی این زوج را به مسیر طبیعی

دیالوگ نویسی و اجرا

با وجود نقاط قوت در طراحی داستان، «کلانتری یازده» در حوزه دیالوگ نویسی چندان درخشان ظاهر نمی‌شود. فیلم نامه، قصه‌گو، روان و سرحال است. اما دیالوگ‌ها اغلب فاقد ظرافت و خلاقیتی هستند که بتوانند در ذهن

بهرت بود، از آن بازدید بیشتری می‌شد. او با اشاره به ساعت پخش سریال «کلانتری ۱۱» یادآوری می‌کند: سریال ما ساعت ۹:۳۰ شب پخش می‌شود؛ بازه‌زمانی که بیشتر مخاطبان تلویزیون کف خیابان هستند. با این حال «کلانتری ۱۱» حدود ۳ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر فقط در تلویزیون بازدید کننده داشته است. این تهیه‌کننده درباره چالش‌های تولید سریال جدید خود نیز توضیح می‌دهد: با اینکه سریال «کلانتری ۱۱» در قالب سیت‌کام تعریف شده بود، ما برای ایجاد تنوع بصری از لوکیشن‌های مختلف نیز استفاده کردیم که هزینه بر بود. همچنین حضور بیش از ۲۰۰ بازیگر و عوامل از نقاط مختلف کشور که بخش زیادی از آن‌ها اهل کرمان بودند، مدیریت پروژه را دشوارتر می‌کرد. مسعودی به تغییر کارگردان در میانه مسیر نیز اشاره و آن را یکی از چالش‌های جدی پروژه معرفی می‌کند: ما کار را با محمد اسفندیاری شروع کردیم اما او بعد از ۱۲ قسمت برای ساخت فیلم سینمایی «کوچ» که سال گذشته در جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد، از گروه جدا شد. در ادامه ما با امین شجاعی که خودش اهل کرمان است و شناخت خوبی از بازیگران این خطه دارد، کارمان را پیش بردیم.

نقش فیلم نامه در موفقیت اثر

یکی از ویژگی‌های قابل توجه سریال، انتخاب اقلیم کرمان برای روایت داستان است. مسعودی در این باره توضیح می‌دهد: پس از بررسی گزینه‌های مختلف، کرمان را به دلیل ظرفیت‌های فرهنگی، لهجه خاص و توانمندی بازیگران محلی انتخاب کردیم. این انتخاب به هویت بخشی اثر کمک زیادی کرد. این تهیه‌کننده درباره بازخوردهای مخاطبان نیز می‌گوید: یکی از مهم‌ترین نکاتی که مخاطبان به آن اشاره می‌کنند، واقعی بودن شخصیت‌هاست. برای آن‌ها، وقتی پلیس را به عنوان یک انسان با زندگی شخصی، احساسات و دغدغه‌هایی معمول می‌بینند، جذاب است.

مسعودی در پایان تأکید می‌کند: بیش از دو سال روی فیلم نامه «کلانتری ۱۱» کار شد و همین موضوع تأثیر زیادی بر کیفیت نهایی سریال گذاشت. تجربه‌ای که نشان می‌دهد اگر به متن اهمیت داده شود، حتی در قالب‌های کم‌هزینه مانند سیت‌کام نیز می‌توان آثار موفق و تأثیرگذاری تولید کرد.

مخاطب ماندگار شوند. از سوی دیگر، اجرا نیز در چارچوب استانداردهای تلویزیون ایران باقی می‌ماند. استانداردی قابل قبول، آمانه چشمگیر. اگر سازندگان با تنوع بیشتر در لوکیشن‌ها و افزودن صحنه‌های عملیاتی، وجهه‌اش و تحرک اثر را تقویت می‌کردند، «کلانتری یازده» می‌توانست به سطحی بالاتر از جذابیت دست پیدا کند. در وضعیت فعلی، تأکید بیش از حد بر گفت‌وگو و استفاده مکرر از نماهای متوسط، موجب شده بخشی از ظرفیت‌های بالقوه سریال بالفعل نشود. در سطحی میانه متوقف بماند. در میان عناصر مختلف ضروری برای تولید سریال، بازیگری یکی از نقاط اتکای مهم «کلانتری یازده» است. تیمو صالحی در نقش سرگرد حسن جهانی، بار اصلی درام را بر دوش می‌کشد و با اجرایی کنترل‌شده و باورپذیر، شخصیت فرمانده‌ای دل‌سوز و مقتدر را شکل می‌دهد. او اگرچه چهره‌ای به شدت شناخته شده در جریان اصلی سینمای ایران نیست، اما توانایی فنی خود را به خوبی به نمایش می‌گذارد و حضوری مؤثر در پیشبرد روایت دارد. در کنار او، حسن زارعی در نقش سروان بهاری، به عنوان یک بازیگر مکمل، حضوری مسلط و روان دارد. راحتی او در برابر دوربین و تسلطش بر نقش، باعث شده تعاملات میان شخصیت‌ها طبیعی و باورپذیر جلوه کند. سه بازیگر نقش سربازان کلانتری نیز با حضوری به اندازه و لحنی گاه طنزآمیز، به ایجاد تنوع در فضای سریال کمک می‌کنند و مانع از یکنواختی لحن می‌شوند. در مجموع، «کلانتری یازده» را می‌توان تلاشی دانست برای بازتعریف نقش یک نهاد انتظامی در قالبی داستانی و تا حدی آرمانی. سریال با تکیه بر روایت‌های متنوع، شخصیت محوری و نگاه‌های کدخدا منشیانه به حل مسائل، جهانی خلق می‌کند که با واقعیت فاصله دارد. اما در منطق درونی خود قابل پذیرش است.

SHAHIRANNEWS.IR

ایستگاه هنر

دل نوشته حسن روح الامین در فراق رهبر شهید

حسن روح الامین، نقاش نام‌آشنای کشورمان به مناسبت اربعین رهبر شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌... العظمی‌خامنه‌ای (قدس سره) دل نوشته‌ای را در صفحه شخصی خود منتشر کرد. روح الامین ضمن انتشار ویدئویی از لحظات خلق تابلوی

نقاشی «اوتاد» و گفت‌وگویی با رهبر شهید انقلاب اسلامی که در جریان برگزاری پنجمین مراسم سالگرد شهادت سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی صورت گرفته بود، نوشت: «سلام آقا جونم، سایه سر من، پدر من، عزیز من، قبلاً وقتی روحت در بند جسم مطهرت بود، هر وقت هر کاری می‌کردم یا بلافاصله یا با گذشت مدتی از شما پرسش می‌کردم و شما محبت می‌کردید. یادمه بعد از رونمایی تابلو (مضطر) ازتون پرسیدم که آقا تابلوی اخیرم رو دیدید؟ فرمودید: بله، برنامه‌اش رو توی تلویزیون دیدم، بعدش فرمودید شما هر کاری رونمایی می‌کنید و ارائه می‌کنید من می‌بینم، الان چی کار کنم آقا جون؟ حالا چی دلمونو خوش کنه که روی ریل داریم حرکت می‌کنیم یا نه؟ آقا جون نقاشی «صبح روز فتح» رو هم کار کردم گذاشتم کنار، هر چی روزه بلد بودم هم کار کردم، ما رو بر پیش خودت.»

اخبار هنری مشه‌د

آغاز مجدد اکران فیلم‌های کمدی در سینماهای مشه‌د

تکتم شریفی نژاد اکران فیلم‌های کمدی سینماها که از دهم اسفند سال ۱۴۰۴ متوقف شده بود، از روز گذشته ۲۱ فروردین آغاز شد. سرپرست گروه امور سینمایی و سمعی و بصری اداره کل فرهنگ و ارشاد خراسان رضوی در گفت‌وگو

با شه‌رآرا در باره زمان آغاز مجدد اکران فیلم‌های کمدی در سینماهای مشه‌د و خراسان رضوی اظهار کرد: اکران آثار کمدی سینماها که از دهه اول اسفند ۱۴۰۴، در پی شهادت رهبر معظم انقلاب و حملات خصمانه آمریکایی-صهیونی علیه ایران متوقف شده بود، مجدداً آغاز شد. سوسن محمدزاده افزود: این فیلم‌های کمدی که پیش از آغاز جنگ رمضان بر پرده سینماها به نمایش درمی‌آمدند، حالا قرار است دوباره در کنار آثاری که قبل از شروع سال جدید به جدول اکران‌ها افزوده شدند، اکران شوند. وی بیان کرد: به غیر از فیلم‌های کمدی که مجدداً با مدتی وقفه روی پرده خواهند رفت، اثر جدید دیگری به جدول اکران‌ها اضافه نشده است.

اکران ۳ فیلم کوتاه در مشه‌د

نخستین جلسه اکران و بررسی فیلم کوتاه مشه‌د امسال با همت انجمن سینمای جوانان ایران- دفتر مشه‌د امروز ساعت ۱۶ در سینما مهر کوهسنگی برگزار می‌شود. به گزارش شه‌رآرا، در این مراسم فیلم‌های «خانه ماه» به کارگردانی حمیدرضا مقصودی،

«ژله موم» به کارگردانی زبیر حجتی و «اهلی» به کارگردانی نیما عبدالعظیمی به نمایش می‌آید و مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

چارسوق هنر

جرج کلونی: تهدید ترامپ علیه ایران جنایت جنگی است

جدال لفظی بین جرج کلونی و کاخ سفید دوباره شعله‌ور شده است. پس از آنکه این بازیگر برنده اسکار، تهدید دونالد ترامپ علیه ایران را که گفته بود «یک تمدن کامل، امشب خواهد مرد» مورد انتقاد قرار داد، این بازیگر برنده اسکار، تهدید اخیر دونالد ترامپ

رئیس جمهور آمریکا علیه ایران را «جنایت جنگی» خواند و گفت قصد برای نابودی یک تمدن، مصداق بارز جنایت جنگی بر اساس قوانین بین‌المللی است. کلونی در بیانیه‌ای به دلایل گفت: خانواده‌ها عزیزان خود را از دست می‌دهند. کودکان سوانده شده‌اند. اقتصاد جهان لیه تیغ قرار دارد. این زمان برای بحث و جدل شدید در بالاترین سطوح است، نه برای بازی کودکان با کلمات. وقتی قصد نابودی فیزیکی یک ملت وجود داشته باشد، دفاعیه دولت چیست؟»

پخش «حماسه عشق» به مناسبت اربعین رهبر شهید

میلاذ هارونی از خوانندگان موسیقی پاپ که طی سال‌های اخیر آثار متعددی را در حوزه‌های ملی میهنی منتشر کرده به مناسبت فرارسیدن اربعین رهبر شهید نمانه «حماسه عشق» را پیش روی مخاطبان قرار داد.

هفته هنر انقلاب با رونمایی از پوستر آغاز شد

دوازدهمین دوره هفته هنر انقلاب اسلامی از روز ۲۰ فروردین به همت حوزه هنری انقلاب اسلامی در تهران و چند استان کشور آغاز شد. این رویداد با طراحی صابر شیخ رضایی نیز رونمایی شد. در جریان این رویداد،

مجموعه‌ای از نمایش‌های میدانی و پرفورمنس در ۹ نقطه از شهر تهران و همچنین در سه استان کشور به صحنه خواهد رفت. این اجراها با محوریت مفاهیم محوری، ملی و انقلابی، تلاش دارند ارتباطی مستقیم با مخاطبان در فضاهای شهری برقرار کنند. در بخش «فرا تهران»، نمایش «ارش» در شهرهای مشه‌د، لاهیجان و یزد نیز روی صحنه خواهد رفت تا مخاطبان خارج از پایتخت نیز در جریان این رویداد قرار بگیرند.